

Asia: VN/16951/2020

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto

Lausun suunnitelmasta allaolevien alaotsikoiden alle

Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet - avovastaus

Kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteet, jotka KAISUn luonnokseen on kirjattu, tulevat pääosin EU:sta. Taakanjakosektorilla tavoitteiden saavuttamisessa on merkittäviä epävarmuuksia liittyen mm. hiilinielujen merkitykseen ja LULUCF-sektorilla (maankäyttö ja metsätalous) saavutettavaan päästövähennyksiin.

Suunnitelmaluonnoksen kuva 8 sivulla 64 osoittaa, että liikenteen päästövähennystavoite on haasteellista saavuttaa. Niin kutsutut helpot toimet on jo tehty ja niiden avulla jäädään vielä melko kauas tavoitteista.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Tälle osa-alueelle pitäisi esittää kunnianhimoisempia toimenpiteitä

2b Liikenne - avovastaus

KAISUn luonnoksessa nojaututaan paljolti Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteisiin, joista vaikuttavimmat toimet kuten tieliikenteen päästökauppajärjestelmän käyttöönotto ovat vielä päättämättä.

Väyläviraston kannalta on tärkeää suunnata maankäytön, liikennejärjestelmän ja liikenneverkkojen kehittämistä suuntaan, jolla henkilöliikennettä saadaan siirretyksi yhä enemmän kestäviin kulkumuotoihin. Tavaraliikenteessä kuljetusten siirtäminen vähäpäästöisiin kuljetusmuotoihin edellyttää monipuolisia toimia, kuten liikenneinfran ja siirtokuormausinfran kehittämistä sekä yhteistyötä käyttäjien kanssa.

Suomessa tukeudutaan monilla alueilla jatkossakin tieliikenteeseen, mistä syystä tieliikenteen sähköistyminen ja vaihtoehtoiset polttoaineet ovat tärkeitä. Tämä on henkilöliikenteen osalta tunnistettu hyvin KAISUn luonnoksessa. Raskaan tieliikenteen osalta keinot kuitenkin puuttuvat. Pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi Väylävirasto pitää tärkeänä myös raskaan tieliikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien tai uusien ratkaisujen kuten sähköteiden tutkimuksen edistämistä.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

3b Maatalous - avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

4b Rakennusten erillislämmitys - avovastaus

-

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

5b Työkoneet - avovastaus

KAISUn luonnoksen mukaan työkoneiden khk-päästöt ovat pysyneet viime vuosina suurin piirtein samalla tasolla. Väylävirastossa on kehitetty v. 2020-2021 sekä kunnossapito- että rakentamisurakoiden kalustoa ja kaluston käyttöä (energiatehokkuus) koskevia vaatimuksia.

Väylävirastossa valmistellaan myös liittymistä päästöttömien työmaiden Green Deal -sopimukseen. Suunnitelmaluonnoksen s. 121 mainitaan syksyllä 2021 alkava VN-TEAS-hanke työkoneiden päästöjen vähentämisen ohjaukskeinoista. Väylävirasto pitää tätä hyvänä ja tarpeellisena hankkeena.

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

6b Jätehuolto - avovastaus

-

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

7b F-kaasut - avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

8b Teollisuus ja muut päästöt - avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

9b Kunnat ja alueet - avovastaus

KAISUn luonnoksessa on listattu kuntien ja alueiden ilmastotyön alle sekä isoja että pieniä toimia. Keskeisiä ovat mm. MAL-sopimukset ja yhdyskuntarakennetta koskevat toimet, joiden valmisteluun Väylävirasto osallistuu väylänpidon ja liikenteen ja maankäytön yhteensovittamisen näkökulmista. Yhtenä toimena on mainittu myös AVI/ELY ohjaavien tahojen ja strategiapäälliköiden ilmastoryhmä. Väylävirasto osallistuu ryhmän toimintaan ja pitää sitä hyvänä mahdollisuutena aluehallinnon roolien selkeyttämiseen ja vertaisoppimiseen ilmastotyössä.

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

10b Kulutus - avovastaus

-

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

11b Julkiset hankinnat - avovastaus

KAISUn mukaan valtion osuus hankintojen ja investointien hiilijalanjäljestä on 22 %. Maa- ja vesirakentaminen sekä väylien korjaus ja kunnossapito ovat volyymiltään ja ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä tuoteryhmiä, mutta niiden osalta hiili- ja ympäristöjalanjälkitieto tai sen käytettävyys hankintaprosessissa on toistaiseksi rajallista. Tarvitaan siis nopeasti hankintakriteerien kehitystyötä.

Merkittävänä julkisena hankkijana Väylävirasto edistää aktiivisesti hankintakriteerien kehitystyötä. Väylävirasto mm. selvittää ympäristökriteeristöä hankintakategorioittain ja prosessikohtaisesti. Kehitystyö on luonteeltaan pitkäjänteistä, eli se perustuu aiempaan kehitystyöhön ja se tulee kestämaan pitkään. Väylävirasto pitää päästövaikutusten huomioimista hankinnoissa tärkeänä asiana. Hankintojen kehittämisessä on yhtä lailla tärkeää varmistaa markkinoiden toimivuus ja edistää infra-alan tuottavuuden paranemista.

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn näiden osa-alueiden esitettyihin lisätoimiin

12b Muut poikkisektorit - avovastaus

Kiertotalous:

Koska väylänpito on materiaali-intensiivistä, kiertotaloustoimet ovat keskeisiä Väyläviraston työkaluja päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. KAISUn luonnoksen keskeisiä toimenpiteitä kiertotalouden osalta on Kiertotalouden strategisen edistämishjelman toteuttaminen, josta valtioneuvosto teki periaatepäätöksen keväällä 2021. Väylävirasto on jo aiemmin ilmaissut kannattavansa ohjelmaa. Seuraamme ja osallistumme mm. kiertotaloussopimuksen valmisteluun ja skenaarioprosessiin.

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

Yhdyn toimenpideohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden kokonaisuuteen

13b Toimenpideohjelma - avovastaus

Toimenpiteisiin on otettu kantaa edellisissä kohdissa.

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

Ks. Osa-alueen Liikenne avovastaus.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

-

Muita huomioita

15 Muita huomioita

KAISUn luonnoksessa esitetään, että suunnitelman toteutumisen seuranta perustuisi valtioneuvoston vuosittaiseen ilmastovuosikertomukseen sekä erilaisiin olemassa oleviin raportointijärjestelmiin. Epäselväksi jää, miten suunnitelman varsinainen jalkauttaminen tapahtuu sektorikohtaisesti. Esimerkiksi edellisen v. 2017 KAISUn jalkauttamiseksi perustettiin erilaisia sektorikohtaisia työryhmiä. Suunnitelman viimeistelyssä voisi olla hyvä vielä kuvata jalkautuksen toimintamalli.

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

-

Rajala Pekka
Väylävirasto

Ojanen Tapio
Väylävirasto